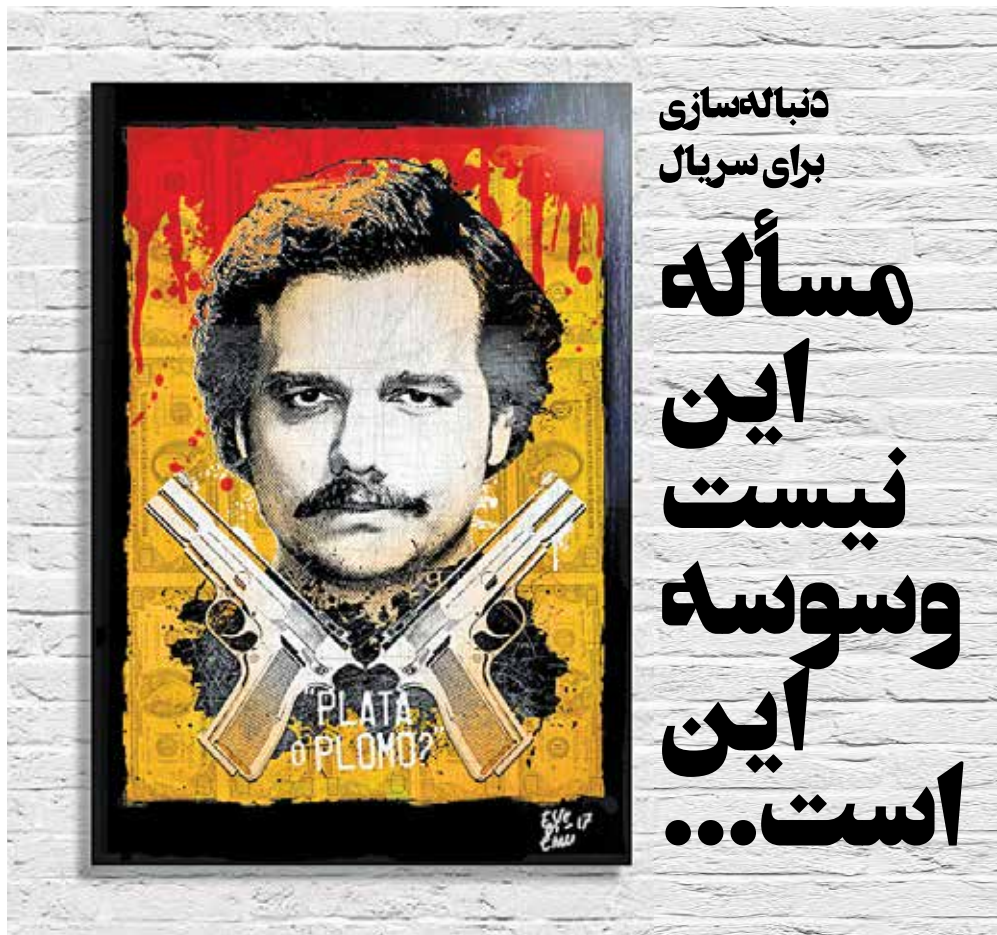

دنباله‌سازی برای سریال

مسأله این نیست وسوسه این است...

• «نارکو» یکی از سریال‌های پرمخاطب جهان که درباره پابلواسکوبار ساخته شده است

در سال‌های اخیر، به دلیل برخی از

آزادی‌های نسبی که در شبکه نمایش

خانگی وجود داشت استقبال تماشاگران

از این سریال‌ها نسبت به سریال‌های

ساخت صداوسیما بیشتر بوده است.

این امر به خودی خود، باعث توجه

سرمایه‌گذاران به این بخش شده است

درجه اهمیت برخوردار است. پی‌رنگ اصلی داستان تا چه‌اندازه می‌تواند گسترده شود؟ خرده‌پی‌رنگ و خرده داستان‌های قصه تا اندازه‌ای می‌تواند در کنار مسیر اصلی قصه پرورش پیدا کند. قصه باید از همان ابتدا برای اینکه در چند فصل قرار است ساخته شود، طراحی شود. به‌طور معمول در سریال‌های موفق دنیا در قسمت‌های ابتدایی جزئیات و گره‌هایی طرح‌ریزی می‌شود که در دنباله‌های بعدی به آنها ارجاع داده می‌شود و با اتفاقاتی تازه یا ورود شخصیت‌های فرعی جدید، آنها را رمزگشایی می‌کند و به این ترتیب مخاطب را به‌دنبال خود می‌کشاند. اما به‌طور معمول در ایران سریال ساخته می‌شود و پس از پخش چند قسمت از آن و دریافت بازخورد از تماشاگران تازه به فکر ساخت ادامه برای آنها می‌افتند. این امر هم بیشتر از سمت سرمایه‌گذاران و تهیه‌کنندگان رخ می‌دهد تا از سمت نویسندگان و سازندگان اثر. نتیجه؟ اغلب به فصل‌های فاجعه بعدی منجر می‌شود. اگر کمی به گذشته برگردیم چند نمونه بسیار معروف ایرانی از دنباله‌سازی بی‌برنامه و ناموفق را به یاد می‌آوریم. «قهوه تلخ» اگر چه در ابتدا عنوان شده بود که برای سه فصل ۲۶

← یکی از مسائل مرسوم در صنعت سرگرمی‌سازی، دنباله‌سازی بر مجموعه‌های موفق است. فرقی نمی‌کند که یک فیلم سینمایی باشد، یک بازی ویدیویی یا یک سریال تلویزیونی. در همه‌جای دنیا بر اساس استقبال مخاطب و پتانسیل آن مجموعه، دنباله‌هایی برای آن ساخته می‌شود. به‌طور معمول هم مخاطبان چنین مجموعه‌هایی در انتظار ادامه آن مجموعه می‌مانند. این امر بویژه در مورد سریال‌های تلویزیونی بسیار اتفاق می‌افتد. مهم‌ترین اصل برای ادامه‌دادن یک سریال، پتانسیل سریال و کشش قصه و کاراکترهای آن برای ادامه دادن یک سریال است. وینس گیلیگان سازنده سریال «بریکنگ بد» در گفت‌وگویی اشاره می‌کند: زمانی که به خلق شخصیت والتر وایت فکر می‌کرده است آن را به گونه‌ای در نظر گرفته که بتوان برای سال‌ها و بلکه دهه‌ها ادامه داد. این نشانگر اهمیتی است که خالق یک سریال برای کشش قصه‌هایی که حول محور شخصیت/شخصیت‌های اصلی رخ می‌دهد قائل است تا بتواند در صورت اقبال مخاطب آن را ادامه دهد. نمونه‌های بی‌شماری از این دست سریال‌ها می‌توان نام برد که در فصول متعددی ساخته شده و ادامه پیدا کرده‌اند. اما در سریال‌های ایرانی گویی داستان اساساً از قرار دیگری است و ادامه‌دادن سریال‌ها تقریباً هیچ ربطی به پتانسیل قصه ندارد. نگاهی به سرنوشت سریال‌های این سال‌ها نشان می‌دهد تنها چیزی که اغلب سبب فکر کردن به ساخت یک ادامه بر سریال‌ها می‌شود، استقبال مخاطبان از آن است. سازندگان این مجموعه‌ها در میانه‌های سریال که با پیگیری و استقبال مخاطبان مواجه می‌شوند تصمیم می‌گیرند مسیر سریال را با تغییراتی مواجه و با یک پایان‌بندی نجسب و بی‌ربط، راه را برای ساخت قسمت‌های بعدی هموار کنند. برخی از مجموعه‌ها هم درکل بی‌خیال پایان سریال شدند و آن را همان‌طور نیمه‌تمام رها کردند. به‌صورت کلی می‌توان گفت پتانسیل و ظرفیت قصه و فیلمنامه برای ساخت ادامه یک سریال تلویزیونی از بالاترین

قسمتی تدارک دیده شده است، اما از میانه‌های راه و با شدت گرفتن اختلافات تیم سازنده و سرمایه‌گذاران، مسیر قصه تغییر کرد و بشدت با افت مواجه شد. در نهایت هم سریالی که قرار بود در ۷۸ قسمت ساخته و عرضه شود، پس از پخش حدود ۱۰۰ قسمت بدون اینکه به پایان برسد، نیمه‌کاره رها شد. «قلب پخی» هم در سه فصل ساخته شد که حدود چهار سال پخش آن طول کشید. پس از پخش دو فصل اول، بدون اینکه پایان‌بندی مشخصی برای دو فصل اول ارائه شود پخش فصل سوم با تیم سازنده و نویسنده جدیدی به شبکه نمایش خانگی عرضه شد. در حالی که قصه آن مشخصاً هیچ ارتباطی با دو فصل ابتدایی نداشت. با اینکه سازندگان سریال در ابتدای فصل سوم قول داده بودند که در فرصتی مناسب تکلیف فصول گذشته را هم مشخص کنند، این کار انجام نشد و در نهایت فصل سوم هم با شکست سختی در جلب نظر مخاطبان مواجه شد.

سریال شهرزاد را شاید بتوان یکی از اولین سریال‌هایی لقب داد که با استقبال شگفت‌انگیز مخاطبان شبکه خانگی مواجه شد. سریالی که از گروه بازیگران بسیار مطرحی بهره می‌برد، شروعی خیره‌کننده داشت. بازی‌های قوی بازیگرانی مثل علی نصیریان، شهاب حسینی و ترانه علیدوستی، داستان جذاب و درام قوی، تم سیاسی-اجتماعی مربوط به دهه سی شمسی، طراحی صحنه و لباس مناسب و ترانه‌هایی که بسرعت محبوب و هیت شدند، خبر از سریالی قدرتمند می‌داد. اما در اواسط سریال که زرمه‌های تصمیم تیم تولید برای ساخت دنباله‌های شهرزاد به گوش رسید، کم‌کم سریال هم از نفس افتاد. داستان سریال تبدیل شد به کلیشه‌ای قدیمی و نخ‌نما: فردی قدرتمند و زورگو مانع از وصال دو عاشق دلباخته و پاکباز می‌شود. موقعیت‌ها بدون هیچ پیش‌برندگی خاصی تکرار شدند و انگار تنها دنبال مسیری برای به پایان رساندن سریال و شروع دنباله‌های بعدی آن باشند.

اتفاق عجیب دیگر در نامگذاری دنباله‌های سریال هاست. دنباله سریال «عاشقانه» با نام «گیسو» پخش می‌شود بدون اینکه در تبلیغات و نامگذاری آن اشاره‌ای به این موضوع شود. سریال «هیولا» ساخته مهران مدیری هم با دنباله‌ای به نام «دراکولا» عرضه می‌شود که باز هم کسی به این اشاره نمی‌کند که سریال در ساخت و در داستان ادامه همان سریال اولی است.

در خصوص دنباله‌سازی برای سریال‌ها باید به مصایبی که تیم تولید از سر می‌گذرانند هم اشاره‌ای کرد. یکی از مهم‌ترین معضلات، بحث بازیگر است. سریال با تیم بازیگرانی شناخته می‌شود اما در فاصله ساخت قسمت اول و دوم بازیگران دچار مشکلاتی می‌شوند که حضور آنها را در قسمت‌های بعدی ناممکن می‌کند. مرگ، معلولیت بر اثر حادثه، بیماری و ناتوانی در اجرای نقش و رفتن از ایران برای همیشه و کشف حجاب یا اظهارنظرهای جنجالی در خارج از ایران ممکن است برای همیشه ساخت سری بعدی یک سریال را به خاطر یک بازیگر منتفی یا با چالش‌های اساسی مواجه کند. همچنین ممکن است همه چیز برای ساخت دنباله یک سریال مهیا باشد اما به دلایلی مانند پیدا نشدن سرمایه‌گذار، مشکلات سیاسی یا اقتصادی تیم سرمایه‌گذار قسمت اول، از بین رفتن لوکیشن به‌دلیل ساخت‌وساز جدید یا موارد این‌چنینی ساخت قسمت‌های بعدی منتفی شود.

در سال‌های اخیر، به دلیل برخی از آزادی‌های نسبی که در شبکه نمایش خانگی وجود داشت استقبال تماشاگران از این سریال‌ها نسبت به سریال‌های ساخت صداوسیما بیشتر بوده است. این امر به خودی خود، باعث توجه سرمایه‌گذاران به این بخش شده است اما به نظر می‌رسد مانند همه بخش‌های دیگر شبکه نمایش خانگی، برای بحث دنباله‌سازی برای سریال‌ها هم باید نگاه ویژه‌ای در نظر گرفته شود. نگاهی حرفه‌ای که از همان ابتدا با در نظر گرفتن عوامل مختلف، برای تولید سریال در یک یا چند فصل تصمیم‌گیری شود. این تصمیم‌ها از پلات داستانی سریال تا استخدام تیم تولید و بازیگران تأثیرگذار خواهد بود. البته اگر با تصمیم‌های جدید و سپردن عنوان اختیار شبکه نمایش خانگی به «ساترا» چیزی از این بخش برای نمایش باقی بماند. ■